

GERDA VAN WAGENINGEN

De dokter verliefd

GROTE LETTER BIBLIOTHEEK
DEVENTER

Deze thuisreis was de langste die hij ooit had gemaakt, mijmerde dokter Andreas de Hooghe, terwijl hij zijn valies oppakte en over de wiebelende loopplank het kleine stoomschip verliet. Het was maar een klein schip dat een dienst onderhield over de oude rivierarm die men de Binnenmaas noemde. Wie per schip uit de stad kwam, of dat nu Dordrecht was of het snel groeiende Rotterdam, beide steden konden per spoortrein worden bereikt, moest per schip verder reizen naar de Hoekse Waard. Bij Puttershoek kon men dan overstappen op het kleine schip dat dorpjes en gehuchten aandeed, die aan dat rustige water lagen. Op zich was de reis prettig geweest, maar het waren de zorgen die maakten dat de wijzers op zijn horloge slechts tergend langzaam vooruitkropen. Even rustten Andreas' felblauwe ogen op het kleine kerktorentje in de verte, waar zijn geboortedorp lag. Vandaag had de thuisreis een minder prettige reden.

Hij zuchtte eens, maar was al snel afgeleid door de mensen om hem heen.

‘Uw rijtuig wacht al... dokter.’

‘Fijn, Bertus,’ mompelde hij, terwijl hij een glimlach verborg om dat aarzelende ‘dokter’ van de oude veerman, die hem als een kleine jongen nog wel achternagezeten had met een opgestoken riek, omdat hij ongetwijfeld reeds lang vergeten kattenkwaad had uitgehaald. Maar dat was lang geleden. Nu was hij net als zijn vader dokter. Zijn hart sloeg een paar onrustige slagen toen hij aan de tijd dacht die voor hem lag.

Vorige zomer was Andreas, net als zijn vader vroeger, afgestudeerd als arts aan de oude universiteit van Leiden. Misschien had papa verwacht dat zijn zoon hem meteen kwam assisteren in zijn behoorlijk drukke plattelandspraktijk, maar de jonge Andreas had daar niets voor gevoeld. Hoewel hij het nooit tegen zijn vader had gezegd, wist de jongeman precies waarom hij dat niet wilde. Papa was een dokter van de oude stempel. Zijn onderzoeken gingen niet veel verder dan pols voelen en tong bekijken. Papa hing de oude theorieën aan, dat de meeste ziekten veroorzaakt werden door kwade sappen die verwijderd moes-

ten worden door aderlatingen. De meeste van zijn medicijnen maakte hij of mama zelf volgens recepten die zo oud waren als Methusalem. De jonge Andreas was tijdens zijn opleiding echter vertrouwd geraakt met alle opzienbarende ontdekkingen die de medische wetenschap de laatste tijd had gedaan. Hij geloofde in bacteriën zoals zijn vader in kwadesappen. Hij geloofde ook in een gedegen lichamelijk onderzoek en vond het uit de tijd dat zijn vader zijn patiënten meestal alleen aanraakte om hun pols te voelen. Andreas voorzag dan ook een paar moeilijke weken nu hij zijn vader tijdelijk ging vervangen in de praktijk. Als hij eerlijk was, moest hij zichzelf bekennen dat hij ertegen opzag. Niet omwille van de praktijk, maar om de dorpingen die van al die nieuwigheden niets af wisten en hij kende ze goed genoeg om te weten dat ze nieuwigheden altijd met groot wantrouwen beschouwden. Nee, gemakkelijke weken zouden het zeker niet worden.

Hij zuchtte opnieuw, terwijl hij naar Bertus liep die al bij het rijtuig wachtte dat door papa naar de haven was gestuurd om hem op te halen.

De afgelopen maanden had Andreas een

arts vervangen in de stad. De man was onverwacht ziek geworden en Andreas was blij geweest met de mogelijkheid zijn verworven kennis aan de praktijk te kunnen toetsen. Het waren leerzame maanden geweest, dat stond vast. Toen hij rond Kerstmis de brief van zijn moeder had gekregen, had hij echter eerst grondig moeten nadenken of hij haar verzoek wel kon en wilde inwilligen, maar na dat zelfonderzoek was hij over zijn bezwaren omtrent zijn vaders ouderwetse ideeën heengestapt en was hij tot de conclusie gekomen dat hij op deze manier eindelijk iets terug kon doen voor alles wat zijn ouders voor hem hadden gedaan gedurende zijn jeugd.

Al op zijn twaalfde was hij naar de stad gestuurd om onderwijs te kunnen gaan volgen aan het gymnasium. Jarenlang had hij bij zijn grootmoeder gewoond, en toen hij zijn diploma had, was hij vervolgens naar Leiden gegaan, waar hij een kamer had gevonden bij een hospita. Zijn studietijd had hij als plezierig ervaren. Het studentenleven was een openbaring gebleken na de toch wat saaie jeugd in een klein dorpje en de tamelijk stille jaren bij zijn grootmoeder thuis. Twijfels of hij net als zijn vader en grootvader vóór hem

dokter wilde worden, had hij echter nooit gehad. Kennelijk zat hem dat in het bloed.

In al die jaren was hij slechts twee- of driemaal per jaar in het kleine dorp teruggekeerd: in de zomervakantie en 's winters met Kerstmis en de jaarwisseling. Een enkele keer was hij gekomen om op zijn moeders verjaardag thuis te zijn. Door de jaren heen was het dorpsleven hem dan ook vreemd geworden. Hij kende het en toch ook weer niet. Toen hij met de andere dorpsjongens kattenkwaad had uitgehaald, had hij bij hen gehoord. Nu werd hij toch min of meer als een vreemdeling beschouwd. Natuurlijk waren de mensen trots op hem, dat wist hij best. In de ogen van die eenvoudige zielen was hij net als zijn vader ontzettend geleerd en daar keek men tegen op.

Eindelijk glimlachte Andreas, zodat er pretlichtjes verschenen in zijn helderblauwe ogen.

‘Meneer dokter is zeker wel blij weer thuis te zijn?’ informeerde de koetsier van het rijtuig, die de leidsels stevig in zijn sterke werkmansknuisten hield en met zijn tong klakte om het goedge paard in beweging te zetten. Met een kalm gangetje sjokten ze bij de haven vandaan.

‘Zeker,’ antwoordde Andreas terwijl hij ontspannen achteroverleunde tegen het rode pluche.

‘En deze keer blijft meneer dokter de hele zomer?’

‘Ja, dat zijn de plannen.’

Het was nu mei. Het bloeiende fluitenkruid omzoomde de zanderige wegen die naar zijn eigen dorp voerden. Wegen die nu stoffig en droog waren door de blakerende zon, maar die in de winterdag veranderden in verraderlijke modderpoelen waarin de wielen van alles wat rijden wilde vast kwamen te zitten, zodat reizen bijna onmogelijk werd tot vorst en sneeuw het mogelijk maakten om de sleden tevoorschijn te halen. Ondanks zichzelf en al zijn overpeinzingen merkte Andreas hoe een diepe vreugde bezit van hem begon te nemen. Bijna was hij vergeten hoe ruim het was, als je niet altijd en overal huizen en herrie om je heen had; hoe fris het hier rook, als de regen de aarde had besproeid, zeker nu het jonge groen overal de klei aan het oog onttrok. De wintertarwe vormde al een dikke groene mat, de zomertarwe was natuurlijk nog maar pas gezaaid en hier en daar waren boeren bezig met het poten van aardappelen, een gewas dat

steeds belangrijker werd nu oude gewassen verdwenen en de meekrap niet langer lonend kon worden verbouwd. Bovendien werd er een crisis veroorzaakt door het goedkope Amerikaanse graan, dat de Europese markten begon te overspoelen. Voor de boeren zou dat rampzalige gevolgen kunnen hebben, wist Andreas. Het was gewoon onbegrijpelijk hoe de aloude en altijd zo lonende meekrapteelt in luttele jaren tijds zo goed als verdwenen was doordat men andere verfstoffen ging gebruiken. Meekrap had de boeren veel welstand gebracht, maar nu waren de eens zo kostbare wortels waarvan een stof werd gemaakt om textiel rood mee te verven, bijna niets meer waard.

‘Wat is het goed om weer thuis te zijn,’ verzuchtte Andreas, zich eerst niet bewust dat hij die woorden hardop had uitgesproken tot de koetsier begon te grinniken.

‘Ja, dokter, de grote stad is ook niet alles, hè?’

De jongeman moest slikken omdat er onverwacht een vreemde prop in zijn keel kwam te zitten. ‘Ik ben het dorp een beetje ontgroeid in de achterliggende jaren, vrees ik. Vertel me eens, wat er voor nieuwtjes zijn, wil

je? Gaat alles zijn gangetje daarginds?’ Hij knikte in de richting van de langzaam naderbij komende kerktoren.

‘Ach dokter, er zijn altijd ziektes en geboorten waar wij eenvoudige mensen ons graag over opwinden. Maar de grote reis van meneer dokter, uw vader, is er momenteel het gesprek van de dag, zoals u wel zult begrijpen.’

‘Ja, dat kan ik me wel voorstellen.’

Die reis was de directe aanleiding voor zijn komst. Een jarenlang in stilte gekoesterde wens van zijn moeder zou binnenkort in vervulling gaan, en zijn vader zou eens goed kunnen uitrusten van de drukke praktijk die hem vele jaren ononderbroken had opgeslokt en die hem de laatste tijd zo nu en dan zwaar begon te vallen. Zijn ouders zouden op reis gaan, samen met zijn oom en tante die ook in het dorp woonden. Ze zouden eerst enkele weken naar Parijs gaan waarna ze door zouden reizen om de grote kastelen langs de Loire te gaan bewonderen waar oom Willem bijzonder in geïnteresseerd was, en ten slotte zouden ze nog enkele weken door de Bordeaux en de Provence reizen. Zijn vader was zijn hele leven al een groot liefhebber van

wijn geweest, rode wijn uit de Bordeaux vooral. Hij wilde graag de streken bezoeken waar die wijn vandaan kwam. Wijn was niet alleen zijn geliefde drank, maar ook zijn meest voorgeschreven medicijn. Andreas moest stilletjes lachen. Papa geloofde heilig in de genezende werking van goede wijn en omdat de boeren die niet zomaar dronken, schreef hij het voor als medicijn. Het had hem een aardige duit opgeleverd. Wat heet, hij had gestudeerd van de wijn, spotte zijn moeder soms. Andreas' glimlach werd breder. Nee, hij was zijn geboortedorp niet helemaal ontgroeid. Hij had er ook een schat aan mooie herinneringen liggen. Hij zou gedurende de reis, die de hele zomer in beslag zou nemen, de praktijk van zijn vader overnemen, zonder dat zijn vader hem op de vingers zou kijken. Zonder vervanger had papa nooit zo lang weg kunnen gaan. Zijn vader helpen, dat had hij niet gewild, maar alleen de hele praktijk doen, daar had de jonge dokter niet lang over hoeven nadenken.

‘Dat de dokter weggaat om een lange reis te maken, kunnen wij op het dorp nog wel begrijpen, dokter,’ vertrouwde de pruimtabak kauwende koetsier hem vertrouwelijk toe. ‘Geleerde mensen zijn toch altijd een tikje